

Vasile Iancu

**COMENTARIII
SUBIECTIVE**

OPERA OMNIA
PUBLICISTICĂ ȘI ESEU CONTEMPORAN

TIPO MOLDOVA

Vasile Iancu

**COMENTARII
SUBIECTIVE**

TIPO MOLDOVA

ROSTUL DE-ACUM

Cu oarecari excepții, lesne depistabile, majoritatea comentariilor din prezentul volum vizează acele cărți – memorialistică, jurnale, de ficțiune, acestea din urmă, cu accentuate infuzii de realism crud – ce au ca subiecte drame, chiar tragedii omenești din sistemul totalitar românesc. Evident, comunist. (Textele au fost publicate, de-a lungul unor ani, în revistele „Convorbiri literare”, „Dacia literară”, „Scriptor”, aici, suportând minime rectificări și adaptări la context editorial.) Aș fi dorit să tâlcuiesc, bunăoară, și mărturiile Adrianei Georgescu („La început a fost sfârșitul. Dictatura roșie la București”), adunate într-o carte prefațată de Monica Lovinescu, și romanele scriitoarei Guzel Iahina, în bună parte, inspirate din dramele propriei sale familii, în regimul bolșevic din imperiul sovietic, și romanul Clarei Usón („Fiica Estului”), scriitoare spaniolă, care a istorisit destinul tulbure al fiicei „măcelarului din Balcani”, și fascinantă poveste a lui Andrei Makine, „Testamentul francez”, acest siberian parizian amintindu-ne, și el, într-o originală narațiune, că personalitatea omului, ca ființă gânditoare, este strivită de dictaturi, și cartea istoricului americano-canadian Sheila Patrick, „Stalinismul de fiecare zi”, și volumul „Sovietstan”, cu remarcabile reportaje-eseuri, semnat de antropologul norvegian Erika Fatland, și câteva cărți-document ale lui Paul Goma... Și câte altele, toate axate pe dramele ființei umane în regimurile dictatoriale comuniste. Ar fi necesare, cred, zeci de volume. Ne-am oprit la cele interpretate acum, fatalmente, fragmentar, cu precădere din literatura română. O atitudine trebuie să am, mi-am spus adesea. Inclusiv, atunci când scriam articole pentru ziarul pe care l-am slujit mulți ani, „România liberă”. Firește, după decembrie 1989. Înainte de această bornă istorică

CUPRINS

ROSTUL DE-ACUM	3
FĂPTURA MONAHULUI - ESEIST ÎN DIALOGURI	5
SCRIITOR ȘI CITITOR, ÎNTR-O CREATOARE COMPLICITATE.....	10
PROFILURI SCRITORICEȘTI PLURALE	15
PORNIND DE LA DOUĂ URICE INEDITE	20
„IUBITUL NOSTRU PREȘEDINTE”, ÎNTR-UN ROMÂN	23
UN MARE CLASIC ȘI UN „ȘAIZECIST” SUB PANA LUI TRANDAFIR.....	27
REGALUL BALCIC, O FASCINANTĂ POVESTE	35
ROTUNJIRE LA O EXCEPȚIONALĂ OPERĂ TEXTOLOGICĂ	42
NEGUSTORIA CU INFORMAȚII, ÎN EPIDEMIE	47
DIN SAN DIEGO, „ȘOAPTE” DE ROMÂNIA	52
„CRĂIȘORUL MUNȚILOR” ÎNTR-O EVOCARE.....	57
ROMANUL PUȘCĂRIILOR LIPSITE DE EROISM.....	60
DECAPITAREA ACADEMIEI ROMÂNE: 1948	66
DESTINE PARALELE, DESTINE GLORIOASE	71
DESPRE „MILENIUL TĂCERII”	76
PRIZONIER ÎN UNIUNEA LAGĂRELOR SOVIETICE.....	82
MARCANTĂ PERSONALITATE LA-NCEPUT DE EV MODERN	84
„EFEMERIDE” VII, PASIONANTE.....	91
D.O. SAU CALVARUL DIN BĂRĂGAN	96
DIN TENEBROSUL FENOMEN: ELITE LA CANAL.....	100
UN TIMBRU PUBLICISTIC INCONFUNDABIL	104
ROMANUL - SATIRĂ	109
INTELECTUALUL ARISTOCRAT	115

„UN SOLJENIȚÎN ROMÂN”	119
„TRIBUNĂ-MI FAC DIN SCÂNDURI DE SICRIU”	125
MEMORIALISTICĂ SUB ZODIA MORALEI.....	129
SOLITARUL MĂRTURISITOR	147
MEMORIILE UNUI „DUȘMAN DE CLASĂ”	151
CAPITALA BASARABIEI INTERBELICE, ÎN AMINTIRI	156
LITERATURA DIN BASARABIA CONTEMPORANĂ, ÎNTR-O SINTEZĂ CRITICĂ.....	161
UN ORIGINAL LEXICON	169
PLEDOARIE PENTRU IDENTITATE ETNOLINGVISTICĂ	175
„FEDERAȚIA RUSĂ, AGRESORUL ȘI COTROPITORUL STATULUI NOSTRU”	179
LEGITIMAREA ISTORIOGRAFIEI AUTENTICE.....	189
CRONICARUL CALVARULUI ROMÂNESC	192
CANALUL - UN SIMBOL AL TERORII	196
RECVIEM PENTRU ȚĂRANUL COLECTIVIZAT	202
CORNELIU COPOSU, PUBLICISTUL PROFUND.....	208
NOBILUL EXERCIȚIU AL MEMORIEI.....	213
DE LA „CODICELE DE LA IEUD” LA ISTORIA COMUNISMULUI ROMÂNESC.....	223
MOARTEA LUI MARIN PREDĂ RĂMÂNE TOTUȘI UN DOSAR DESCHIS.....	230
DEZONOAREA PREAMARITEI REVOLUȚII FRANCEZE DIN 1789: GENOCIDUL DIN VANDEEA	236
CULTIVAREA VICLEANĂ A CENZURII SAU CORECTITUDINEA POLITICĂ	248
„UNIVERSITATEA CAPTIVĂ”, O TRILOGIE ISTORIOGRAFICĂ UNICAT	254
„SCRIITORUL” DE DUPĂ GRATII ȘI MODÉLE MORALE IGNORATE	258
POETUL CARE A FĂCUT PRIMA DISIDENȚĂ AUTENTICĂ	267
JURNALUL UNUI ARHITECT DIN DECENIUL DEMENTIAL.....	276
DE LA BOLȘEVISMUL CRIMINAL LA SOCIALISMUL TOTALITAR	282
UCIS ÎN TEMNIȚA DE LA SIGHET	290
BĂLCESCU, EROUL UNUI CAPTIVANT ROMAN	294
ULTIMUL CUVÂNT TIPĂRIT...	302

DRUMUL RECUNOȘȚINȚEI ȘI AL INIȚIERII	306
MONOGRAFIA SĂTEASCĂ, ACT CULTURAL PILDUITOR	310
DOUĂ FUNDAMENTALE REPERE: CASANDRA ȘI IPOTEȘTII	314
ÎNVEȘMÂNTATE ÎNTR-UN VERB MIROBOLANT	320
DINCOLO DE UMORUL DIALECTAL, POVESTEA	323
SEDUCĂTOARELE MEMORII ALE UNUI ERUDIT FANARIOT	327
ÎN ACTUALITATE, DEMONETIZAREA <i>BOIERIEI</i>	334
ÎNTRE UTOPII MARQUEZIENE ȘI REALISM TERESTRU	340
PERSONAJUL-NARATOR ÎNTRE BIOGRAFII SINCRONE	344
UN IMENS RĂU AL SECOLULUI XX, ÎNCĂ PREZENT: COMUNISMUL	348